

Реферат на тему: "Символіка в романі О. Гончара "Собор""

Олесь Гончар

СИМВОЛІКА В РОМАНІ О. ГОНЧАРА "СОБОР"

ПРОБЛЕМИ В РОМАНІ.

- * Суспільно-політичні;
- * Народногосподарські;
- * Ідеологічні та духовні, екологічні, етичні естетичні.

СИСТЕМА ПОНЯТЬ:

- * Національних, історичних, філософських;
- * Про безкінечне життя;
- * Про Вітчизну;
- * Про духовні зв'язки.

Символіка в романі "Собор"

До найвиразніших символів у сюжеті належить епізоти, що пов'язані з собором.

Собор в романі – цесправжня діюча особа.

- * Він – символ народної художньої культури.
- * Собор – символ духовного багатства людей:
- * Духовної спадкоємності поколінь, віків.
- * "формулою вічних краси", він пов'язаний з долею кожного персонажа роману.

Студент Баглай любить собором, який для нього є взірцем архітектури, фантастичним творінням людських рук. Костя – танкіст незрячий, але високопіднявши голову, ніби дивиться на собор і бачить його.

В. лобода – внутрішній монолог цього кар'єриста, що все робив, щоб знищити собор – історичний пам'ятник трудящих;

"Дивно: скільки бомбами на Зачиплянці було нарито, а жодна його не взяла. Наперекір усім бомбам досі стоїть мов якась антибомбав, — вістрям угору, в небо, увись. Зуміли ж отак поставити, пердчули ж час".

Символ національної спадщини.

Собор – символ єднання людей звернення їх до найсокровенніших істин Буття, очищення душі від усього суєтного й безплідного. Адже майбутнє проростає з минулого, і горе тому народові, хто намірився відректися своєї історії, мови, культури.

Будь-яке відтинання глибинних коренів моральних в ім'я технократизму, прагматизму й подібних "ізлив" сповнена загрози непередбачуваних наслідків – розгулу бездуховності, падіння суспільства.

"Собор" – глибокий, мов колодязь у таврійському степу. Історичний пам'ятник духовної і матеріальної культури нашого народу. Витвір нев'янучої краси мистецтва, горда поема степового козацького зодчества, незламний дух вольності, патріотизму

славних ицарів Великог Лугу.

"Собор " тут як джерело, звідки бере свій початок мудрість і любов Вітчизни, до рідного народу. Роман виховує почуття патрітизму.

"Собор" – образ національної душі народу.

"Собор" допомагає у боротьбі з лободизмом, "лободами", що гальмують рух до майбутнього

"Собор" храм краси і історії, храм зодчества козацького.

"Собор" належить всім людям планети.

"Собор" дух, що єднає людство.

"Собор" пристрасть епох.

"Собор" формула вічної краси, храму святої краси.

"Собор" нев'януча душа степу, задушлива мрія духовності народу, його естетичних ідеалів.

Символ моральної чистоти, людяності, свободи, ідея духовності, мистецької довершеності і краси.

"Собор"

* тавір про боротьбу добра і зла.

* Роман – застереження, "роман – набат"

Письменник пророко розгледів небезпечні явища, котрі зароджувались у нашому суспільстві, але котрі потім спалахом плісняви і тліну покрили мертві води застою.

Символом цього застою став герой "Собору" – Володька Лобода – цинік і негідник, "духовний браконьєр", здатний на будь-яке святотатство в ім'я нищої кар'єри. Від знищення соборів до аврії на Чорнобильській АЕС. – це шлях Лободи і його сподвижників, шлях підміни таких вічних понять як совість і вірність заповітамбатьків іншими, фальшивими цінностями; бездумним виконанням найбрудніших наказів вищого начальства. Автор у творі показав тих, хто не дослухався до моральної думки, хто плодив показуху, дбаючи про кар'єру, прагнув стати перед народом.

Саме таким постає перед нами образ "номенклатурного" Володьки Лободи. Історія цього духовного браконьєра печальна і водночас повчальна. Володьчин батько, усіма шанований металург, сам він теж починав сталеваром. Володьки думки іноді не позбавлені здорового глузду. Він може запропонувати і щось путнє, але все це спрямоване лиш на одне: аби його оцінили, помітили, висунули вище. Поняття сумлінності для нього не існує. Він не розрізняє, що добре, а що погано, що морально, а що аморально.

У "Соборі" поставлені під захист ідеальні цінності – людяність і свобода. Змістїх розкрито в образах Миколи Баглая, чистої душевної Єльки, совісного трудівника Ізота Лободи. Саме в поєднанні душевного чистого, інтелектуально— розвинутого й працелюбного – совісного, творчого письменного, можливе формування в людині людяності. Що таке свобода? Герої твору переглядають світ від первісних стійбищ до Геродота, від фольклору до гнівних вершин Шевченківських поезій, від патріотичних звитяг запорожців – до наших днів. Все це вмежах Зачіплянки, де на кожному кроці

десятки болючих питань:

- * Під загрозою руйнування старовинний собор;
- * Гине занедбане урочище Скарбне;
- * Душать людей дими;
- * Обливається сльозами зневажена, прописана Єлька;
- * Спекулює на деструктивних ідеях держави комсомольський висуванець, батькопроданець В. Лобода.

Аналізуючи минуле і сучасне, герої "Собору" переконуються: на шляху до свободи людина завжди стикалася з руйнівництвом, геростатством, анархізмом, які призводили до загибелі племен, нарадів, нищення найцінніших витворів людського розуму й натхнення. Але все ж таки найвищою на всі віки залишилась любов людська. Чи вона є вершиною свободи? Автор показує, що коли любові немає, то можна зневажити навіть найчистішу в своїх почуттях Єлку, а висуванець Лобода спустить з рук навіть рідного батька.

Гуманістична концепція у романі будується на гідному людині прагненні удосконалювати свій дух увічнювати у праці. Цю думку висловлює у "Соборі" студент Микола Баглай у цікавій суперечці з "технократом" Генадієм, повідомляючи, що людина була великою у праці.

Творчість – найблагородніший і найуताємниченіший спосіб реалізації людиною своїх здібностей, духовних можливостей і прагнень виправдати своє буття на землі. Унікальний витвір національного генія – старовинний козацький собор не лише реальна серцевина своєрідного виру суперечок і поглядів на історію свого народу, на принципі подальшого буття нації в часі, загальнолюдському культурному розвитку, а й художній символ, ідеал духовності, гармонії мистецької довершеності і краси.

"Невже ти не відчуваєш, що в отому гроні соборних бань живе горда, нев'януча душа цього степу? – запитує Микола у Генадія.

Живе його мрія, задума, дух народу, його естетичний ідеал".

Творці цієї німої музики округлих, гармонійно поєднаних бань, динамічно нарастаючих ярусів та ідеальних ліній увібрали колективну свідомість народу, його поривання до краси, розуміння, відчуття прекрасного і вже цим передали себе в майбутнє, сподіваючись, що в пам'яті прийдешніх поколінь ця естафета великої поезії не загубиться. Навпаки, буде прийнята з вдячністю, естетично осмислена і залишиться для майбутнього. Тільки так будуються собори в людських душах, тільки з думою про вічне необхідно творити сьогоднішній день. Із соборів людських душ виростає соборність націй.

У романі є кілька образних явищ, що виростають до рівня символу: козацький собор, урочище Скарбне, монумент Титан, але найважливіше є лободизм.

Він бив у саму точку існуючої диктатури, бо поєднував властиві йому службове висуванство, владолюбство, посягання на свободу людську.

Небезпечний Лобода не тільки як суспільна істота, скільки небезпечна своїм батькопроданством, яке виражає людську його якість. Створене за аналогією

христопроданства, це образне означення набуло в романі історичних глибин, змушувало згадувати часи, коли вузькокласові інтереси розводили по різні боки наприклад, батька і сина, брата з братом, рід з родом, тобто вело до руйнування основжиття.

А резерви світової цивілізації немислимі без активної участі кожної нації, кожного народу. Вільно, розкутго творити соборність може тільки вільний народ. Тому автор "Собору" захищає ідеали національної духовності, національну гідність рідного народу, внутрішню свободу кожної людини як прагнення до життя.

О. Гончар – поборник духовної діяльності, яка синтезує волю народу для збереження соборності душ, гуманістичної святості людських душ, гуманістичної святості і моральної чистоти національних ідеалів, гармонійно поєднаних з загальнолюдськими ідеалами. Та письменник усвідомлює, що досягнення синтетичного образу – уявлення діяльної духовності неможливе без аналізу складної, заснованої на політичній демагогії та ідеологічній спекуляції "правильними тезами" системи зла. Зло протиприродне, бо воно деструктивне, за ним нема культури, традицій, прагнення гармонії, удосконалення внутрішнього світу людини.

Дві сили – дух руйнівний, який уособлює анархіст Махно і його "сини всесвітньої волі", і дух творчий, будівничий в особі охоронця дивовижного витвору козацьких архітекторів, історика – Яворницького – звів пам'ятник у полемічному двобої.

За Махном реальна сила, і сила дика, руйнівна – "до ідеалу через трупи", до свободи як вічного абсолюту, за старим одиноким професором Яворницьким лише незламний нескоримий дух, непохитна віра в незнищеність нїдорожчого скарбу людства – духовності. І цей скарб живе, пламеніє в народній пісні, в думі, в блиску дамаської сталі, в таїні пропорцій собору, в чародійстві сталеваріння, в сонній ажурності телевізійних веж, в каскадах нових будинків.

Зійшлися, волею історії зіткнулися Руйнувач і Будівник та не хоче визнати зайнятий руйнуванням бездуховник, що прирікає себе на неминуче деградування, а творець не може в цьому переконати.

Образ Яворницького, який розіп'яв себе на дверях собору, обороняючи, захищаючи його від сліпої стихії руйнацтва, уособлює духовну необхідність народу єднати віки творчістю.

Головне – щоб було вигідно йому. Коли відзначалося 300-річчя воз'єднання України з Росією, а обдертий собор був як більмо в оці, Володька згнайшов вихід: поставити рештовання. Ти "геній" і відтоді він став "зачіплянським" генієм.

В цього людя нема вдячності ні до батька, ні до інших людей.

Зачіплянці затаврували його ганебним ім'ям "Батькопродавець".

Байдужий до своєї землі, історії, на місці собору хоче збудувати базар, шашличну з малюнками козака Мамає. Це злий і мстивий, він нищитиме не тільки собори, але й тих, хто захищає скарби народні.